

Kommunal energiplanering

Energi och elnät i det kommunala planarbetet i Östergötland

Beatrice Nyrot Ronsten, Johan Lenner

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Energikontoret
ÖSTERGÖTLAND

Innehåll

1. Inledning.....	2
2. Bakgrund	2
3. Analys av enkätsvar	3
3.1 Samarbete med nätägare.....	3
3.2 Arbete med detaljplaner	3
3.3 Energiplan och ansvar för energirelaterade frågor	4
3.4 Planer för sol, vind och laddinfrastruktur	4

1. Inledning

Denna rapport är framtagen av Energikontoret Östergötland inom projektet ELsmarta Östra Mellansverige som finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden. I rapporten presenteras en analys av en enkät som genomfördes av Energikontoret Östergötland under hösten 2023 och riktade sig till kommunerna i Östergötland. Av 13 kommuner svarade 11 på enkäten, vilket ger en god täckning av regionen. Enkäten undersökte kommunernas arbete och planering relaterat till energi, inklusive samarbete med nätägare, arbete med detaljplaner, närvaro av energiplaner och ansvarsfördelning för energirelaterade frågor samt planer gällande sol-, vind- och laddinfrastruktur.

2. Bakgrund

I en tid av ökad medvetenhet om klimatförändringar och behovet av hållbar utveckling har energiplanering inom kommunal förvaltning och stadsplanering fått ökad betydelse. Kommuner spelar en avgörande roll i att skapa och genomföra strategier för att minska energiförbrukningen, öka användningen av förnybara energikällor och främja energieffektivitet i samhället. Denna utveckling har lett till att olika krav och förväntningar ställs på kommunerna när det gäller energiplanering.

I Sverige finns det lagar och riktlinjer på både nationell och regional nivå som reglerar kommunernas ansvar och skyldigheter när det gäller energiplanering. Ett exempel är Plan- och bygglagen (PBL), som reglerar hur kommunerna ska planera och använda mark- och vattenområden. Inom ramen för PBL förväntas kommunerna integrera energiaspekter i sina översiktsplaner och detaljplaner för att främja hållbar energiförsörjning och energieffektivitet.

Sverige har också antagit nationella miljö- och klimatmål som syftar till att minska växthusgasutsläppen och främja övergången till förnybara energikällor. Kommunerna förväntas bidra till att uppnå dessa mål genom att utarbeta och genomföra energiplaner som främjar hållbar energiproduktion och användning. Enligt Lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi.

Utöver nationella och regionala lagar och riktlinjer har Sverige också åtagit sig att uppfylla internationella överenskommelser och mål, såsom Parisavtalet och de globala hållbarhetsmålen (Agenda 2030). Kommunerna förväntas bidra till att uppnå dessa mål genom att integrera hållbarhetsperspektiv, inklusive energiaspekter, i sin planering och förvaltning.

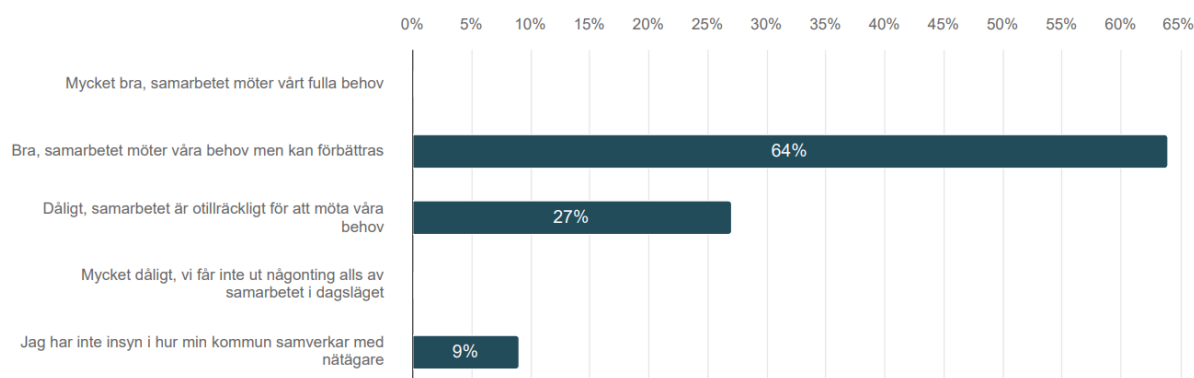

Medfinansieras av
Europeiska unionen

3. Analys av enkätsvar

3.1 Samarbete med nätägare

Samarbetet med nätägarna varierar mellan kommunerna. Samtliga svarande kommuner har någon form av samarbete med minst en nätägare och de flesta har dialog kring detaljplan och/eller fysisk planering. Frekvensen av dialog och samverkan varierar, men vanligast är någon gång om året. I figur 1 illustreras hur samarbetet med nätägarna skattats av de svarande kommunerna. Det finns inget tydligt samband mellan de kommuner som skattar samarbetet som dåligt och vilken nätägare som är etablerad i kommunen.

Figur 1: Figuren visar hur respondenterna har skattat samarbetet med nätägarna. Figuren baseras på totalt 10 svar.

3.2 Arbete med detaljplaner

Respondenterna skiljer sig gällande hur tydlig bild de har av vilken typ av verksamhet som är tänkt att bedrivas inom respektive detaljplan. Tre anser att bilden är tydlig, två anser inte det och fem har svarat annat. De kommuner som svarat annat uppger att det beror på olika faktorer, inklusive typ av markanvändning vem som är markägare.

De flesta kommuner anser att ansvaret för att uppskatta energibehovet borde vara delat mellan kommunen och nätägaren och en kommun lyfter vikten av att kommunen behöver stöd i det arbetet. Det finns en kommun som anser att ansvaret borde ligga på den som är sökande i en detaljplan. En kommun anser att det helt är nätägarens ansvar.

Ingen kommun har digitaliserat alla sina detaljplaner upprättade innan 1 januari 2022 men några har delvis gjort det eller har ett pågående arbete med att göra det.

En av kommunerna lyfter att det är svårt för de mindre kommunerna att ha kompetens i alla frågor eftersom många olika perspektiv ska in i planarbetet. Ett av dessa områden är just bedömning av ökat kapacitetsbehov.

Medfinansieras av
Europeiska unionen

3.3 Energiplan och ansvar för energirelaterade frågor

Endast tre av kommunerna har en energiplan för hela kommungeografin som antogs för högst fem år sedan. Två kommuner saknar helt energiplaner. Fyra kommuner uppger att det finns resurser inom kommunen som har ansvar för energirelaterade frågor, men omfattningen av dessa resurser varierar. På frågan om det framtida energibehovet har kartlagts nämner två kommuner att de har gjort det tillsammans med sina nätägare, medan fyra kommuner svarar nej.

3.4 Planer för sol, vind och laddinfrastruktur

Gällande planer för solbruk, vindkraft och laddinfrastruktur varierar situationen mellan kommunerna. Alla kommuner utom en har en gällande vindkraftsplan eller liknande. För solbruk är situationen mer varierad, där endast två kommuner uppger att det finns en plan för kommunens verksamhet. När det gäller laddinfrastrukturplaner anser majoriteten av kommunerna att det bör vara kommunen som har ansvaret. Några kommuner nämner utmaningar kopplade till laddinfrastrukturen som en del av det nationella trafiksystemet och betonar vikten av samverkan med andra nivåer.

Tabell 1: Tabellen visar respondenternas svar på om kommunen har eller planerar att ta fram en plan eller liknande underlag för solbruk, vindkraft respektive laddinfrastruktur. Tabellen baseras på 11 svar.

	Solbruk	Vind	Laddinfrastruktur
Ja, för alla aktörer i kommunen	0 %	55 %	18 %
Ja, enbart för kommunens verksamheter	18 %	0 %	27 %
Nej	27 %	9 %	27 %
Vet ej	18 %	0 %	0 %
Annat	36 %	36 %	27 %

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Rapport 2024

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Energikontoret
ÖSTERGÖTLAND